

Список використаних джерел

1. Застосування практики ЄСПЛ у справах щодо насильства над дітьми – новини Верховного Суду. 2023. URL : <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/news/935742/>
2. Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від 06.07.2005 р. № 2747-IV (у редакції від 2010 р.). *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 35-36. Ст. 446. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>.
3. Огляд практики Верховного Суду: лютий 2021. *Аналітичний центр «ЮрФем»*. URL : <https://jurfem.com.ua/wp-content/uploads/2021/03/Огляд-практики-Верховного-суду-лютий-2021-Аналітичний-центр-ЮрФем-2.pdf>
4. Про охорону дитинства: Закон України від 26.04.2001 р. № 2402-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 30. Ст. 142. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text>.
5. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2229-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 38-39. Ст. 380. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text>.
6. Ступак О. Дитина – свідок = потерпіла від домашнього насильства: презентація. 2023. URL : https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2023_prezent/Prezent_Dutuna_svidok_.pdf.
7. Concluding observations: Ukraine (CRC/C/UKR/CO/3-4). *Committee on the Rights of the Child*. 2011. URL : https://www2.ohchr.org/english/bodies/crc/docs/CRC.C.UKR.CO.3-4_en.pdf.
8. Persistent Fear and Anxiety Can Affect Young Children's Learning and Development: Working Paper No. 9. *National Scientific Council on the Developing Child*. 2010. URL : <https://harvardcenter.wpenginpowered.com/wp-content/uploads/2010/05/Persistent-Fear-and-Anxiety-Can-Affect-Young-Childrens-Learning-and-Development.pdf>.
9. What you need to know about ending violence in and through education. URL : <https://www.unesco.org/en/articles/what-you-need-know-about-ending-violence-and-through-education>.

Сергій ХВОСТОВЦОВ

ад'юнкт кафедри
адміністративного права і процесу
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ РЕАГУВАННЯ ПОЛІЦІЇ НА ФАКТИ ВЧИНЕННЯ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА ВІДНОСНО НЕПОВНОЛІТНЬОГО

В Україні реагування поліції на випадки домашнього насильства над дітьми – це регламентований законодавством багатостадійний процес, який включає оперативні заходи та всебічний захист прав неповнолітніх. Система реагування передбачає припинення насильства, убезпечення дитини та притягнення винних до відповідальності. Головне завдання поліції – не лише швидко реагування, а й підтримка дитини протягом усього розслідування та після нього.

Після реєстрації повідомлення поліція виїжджає на місце події з метою

первинного з'ясування обставин. У межах своєї компетенції працівники поліції оцінюють рівень небезпеки, в якій перебуває дитина, та забезпечують її безпеку, вживаючи екстрених заходів [6, с. 55]. За потреби залучаються медичні працівники для надання допомоги, а у разі загрози життю або здоров'ю малолітнього – ініціюється його вилучення з родини з подальшим розміщенням у безпечному середовищі, про що повідомляються відповідні органи опіки.

Підтвердження факту насильства зобов'язує поліцію до складання відповідних матеріалів, які можуть мати як адміністративний, так і кримінальний характер. Систематичне вчинення насильницьких дій стосовно члена сім'ї, зокрема дитини, підпадає під кримінальну відповідальність згідно зі статтею 126-1 Кримінального кодексу України [3]. У зв'язку з прийняттям Закону № 4073-IX від 20 листопада 2024 року були запроваджені посилені заходи відповідальності за домашнє насильство, зокрема збільшено максимальний строк адміністративного затримання правопорушника та запроваджено обов'язковість проходження корекційних програм [2].

Одним із важливих аспектів реагування поліції є її тісна взаємодія з іншими суб'єктами, які виконують функції у сфері протидії домашньому насильству. Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України № 658 від 22 серпня 2018 року розроблено чіткий алгоритм співпраці між поліцією, службами у справах дітей, медичними установами, освітніми закладами та органами опіки. Така міжвідомча взаємодія дозволяє здійснювати комплексне реагування та забезпечувати безперервну підтримку постраждалим дітям [1, с. 39].

Особливе значення у цьому процесі мають підрозділи ювенальної превенції Національної поліції України. Саме ці фахівці мають спеціальну підготовку для роботи з дітьми, які зазнали насильства, та займаються як профілактикою правопорушень, так і допомогою жертвам [7, с. 86]. Згідно з тією ж Інструкцією, затвердженою наказом МВС № 1044, ювенальні поліцейські проводять моніторинг ситуацій у родинях, де зафіксовані випадки насильства, беруть участь у виховних заходах та забезпечують контроль за дітьми, що опинились у складних життєвих обставинах [4].

Проте поліцейське реагування є лише початковим етапом у системі захисту постраждалої дитини. Після усунення прямої загрози необхідно забезпечити їй комплексну допомогу, яка передбачає психологічну підтримку, реабілітацію, відновлення довіри до оточення та адаптацію до безпечного соціального середовища. У таких випадках залучаються психологи, соціальні працівники, а також фахівці з питань захисту прав дитини, які працюють у спеціалізованих установах.

З урахуванням воєнного стану та зростання соціальної напруги Міністерство соціальної політики України у 2025 році розпочало розробку нової Державної програми на 2025 рік, яка спрямована на модернізацію механізмів протидії домашньому насильству. Серед новацій – цифрові

платформи для обміну інформацією між задіяними установами, посилення профілактики серед сімей ветеранів та осіб, які пережили травматичний досвід, а також розвиток інфраструктури підтримки дітей, що постраждали від насильства [5].

Отже, реагування поліції на факти домашнього насильства щодо дітей є багатокомпонентною процедурою, яка базується на нормах права, принципах захисту прав людини та міжвідомчій взаємодії. Ефективне реагування потребує не лише швидкого втручання, але й чіткої координації між усіма структурами, що беруть участь у цьому процесі. Постійне оновлення нормативної бази, впровадження інноваційних рішень і підвищення професійного рівня фахівців сприяє зміцненню системи захисту дітей в Україні та гарантуванні безпеки для найвразливіших членів суспільства.

Список використаних джерел

1. Вітвіцький С. С., Ковальова О. В., Манжула А. А. Проблемні аспекти доказування у справах про адміністративні правопорушення за вчинення домашнього насильства щодо дітей. *Вчені записки*. 2023. 74 с.
2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності за вчинення домашнього насильства: Закон України від 20.11.2024 р. № 4073-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4073-20#Text>.
3. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.
4. Інструкція з організації реагування на заяви і повідомлення про вчинення домашнього насильства: наказ МВС України від 19.12.2017 р. № 1044. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0117-18#Text>.
5. Проект Державної програми запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі на 2025 рік. *Міністерство соціальної політики України*. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/145-2021-%D0%BF#Text>
6. Костюк В. Л., Федоровська Н. В., Павленко Н. Г., Тичина Д. М. Реагування поліцейського на випадки домашнього насильства в умовах воєнного стану: метод. рек. К. : НАВС, 2023. 74 с.
7. Семікоп Н. В. Взаємодія підрозділів Національної поліції щодо запобігання та протидії домашньому насильству відносно дітей. *Актуальні питання адміністративного права та процесу: матер. Всеукр. наук. конф. молодих вчених (м. Кропивницький, 2 грудня 2022 року)*. Кропивницький, 2022. 149 с.